

Üniversiteme Dokunma

Cumhuriyet, 24.03.2017

Üniversitelerdeki özgürlük ortamını en başta savunması gereken akademik yöneticiler, meslektaşlarını korumak ve savunmak yerine, kıyıma çanak tutuyor. YÖK ve yöneticiler topu birbirlerine atarak bir “akademik faili meçhul” döneminin başlatıldığı izlenimi veriyor.

Prof. Dr. Fikret ŞENSES, ODTÜ İktisat Bölümü, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Eski Üyesi

Ülkemiz yine zor günlerden geçiyor. Ülke içinden ve Suriye bataklığından onlarca genç insanımızın ölüm haberleri bizi sarsmaya devam ediyor. Darbe girişimi sonrasında, uzunca bir süredir olağanüstü hal altında yaşıyoruz. Bu süreçte binlerce kamu görevlisi sorgusuz sualsiz işlerinden atıldı, askeri okullar kapatıldı. Onca insanımız mağdur edildi, aileleriyle birlikte geçim sıkıntısına sokuldu, perişan oldu.

Muhalefet partilerinden birinin milletvekilleri ve onlarca basın çalışanı hâlâ tutuklu. İşsizlik başta olmak üzere ekonomik kırılmalıklar had safhada. Yersiz ve zamansız bir referandum süreci yaşanırken, yıllardır ülkenin dört bir yanını saran toplumsal gerilim giderek tırmanıyor.

Gerçek yol gösterici

Bu ortamda bile asla göz ardı edilmemesi gereken bir önemli sorun daha var. Eğitimin her kademesinde, cumhuriyetimizin, “gerçek yol göstericinin bilim olduğu” ana ilkesinden ciddi sapmalar yetmiyormuş gibi, şimdi de üniversitelerimiz hedef tahtasında. Oysa yükseköğretim sistemimiz de bir sorunlar yumağı.

Son yıllarda yeterli altyapı ve öğretim elemanı sağlanmadan açılan onlarca üniversite, kalite sorununu iyice artırdı. Kısa sürede çok sayıda vakıf üniversitesi, uyarılara karşın, hiçbir sakınca görülmeden açıldı. Bunların bir bölümü son aylarda kapatılırken, o kuruluşlarda görev yapan onlarca öğretim elemanı, kendilerine hiçbir suç isnat edilmesine dahi gerek duyulmadan, işlerini kaybetti. Dahası, birkaç hafta önce, binlerce diğer kamu görevlisiyle birlikte çok sayıda meslektaşımızın da işine son verildi. Son dönemde işinden olan akademisyen sayısı, sadece ülkemizin değil, üniversiteler tarihinin eşi benzeri görülmeyen en büyük kıyımını temsil ediyor. Zaten yetmiş eleman sıkıntısı çeken üniversitelerimiz için bu kıyım, aynı zamanda yıkım anlamı taşıyor.

Düpedüz hukuksuz

Suç işleyeni savunma gafleti içinde olamayız. Görevine son verilen meslektaşlarımızla ilgili olarak bildiğimiz tek şey, yasalar karşısında sanık bile olmadıkları, herhangi bir soruşturmada dahi geçmeden, kendilerini savunma fırsatı dahi bulamadan öğrencilerinden, araştırmalarından koparılmış olmalarıdır. Kıyıma uğrayanların arasında akademik gelişmelerini yakından izlediğim, çalışmalarından yararlandığım, suç kavramıyla asla ilişkilendirilemeyecek meslektaşlarım da var. Bu toplu kıyım, açıkça ve düpedüz hukuksuz ve bunun da ötesinde vicdanlara sığmayacak yanlış bir uygulamadır. Hükümet kanadının “bu konuda yanlış yaptıysak, onarız” anlamındaki, önce ceza- sonra soruşturma yaklaşımı ve hukuku tersyüz eden söylemi, sormak isterim hangi hukuk anlayışıyla bağdaşabilir? Bu söylem doğrultusunda bile hâlâ en ufak bir adım atılmamış olması kaygı verici bir durumdur.

Barış bildirisi

Kıyım uğrayanlar arasında “muhalif” ve barış bildirisine imza atan meslektaşlarımızın da olması olağanüstü hal hukukunun bile dışına çıkıldığını gösteriyor. O bildiriye imzalayan ve kıyım kapsamı dışındaki meslektaşlarımız görevlerini canla başla ancak tedirginlik içinde sürdürebiliyor. Söz konusu bildirin içeriğine katılsak da katılmasak da şunun herkes tarafından bilinmesi gerekir. Söz konusu bildiri, kesinlikle ifade özgürlüğü kapsamındadır. Bu içerikte bir bildiriye imza atmak, dünyanın hiçbir uygar ülkesinde işten çıkarılmak şöyle dursun, soruşturma nedeni bile olmaz, olamaz. İfade özgürlüğü ise, bizim ağır aksak işleyen demokrasimizde bile her yurttaşımız için temel bir haktır.

12 Eylül 1980 darbesinin zaten iyice aşındırdığı özgür üniversite ortamı, bugünlerde “üzerine ölü toprağı serpilmiş” tanımlamasını hak edecek derecede dibe vurmuş durumda. Üniversitelerdeki özgürlük ortamını en başta savunması gereken kimi akademik yöneticiler, meslektaşlarını korumak ve savunmak yerine, ne acıdır ki, tersine bir yaklaşımla kıyım a çanak tutuyor. YÖK ve üniversite yöneticileri topu birbirlerine atarak, ihbarcılığın kol gezdiği bir “akademik faili meçhul” döneminin başlatıldığı izlenimi veriyor.

Yanlış uygulamadan dönülsün

Hatırlatmak isterim: Üniversite, uzun bir akademik tarih sürecinde kökleşen temel ilkelerin, bütün bileşenleri tarafından içselleştirildiği bir kurumdur. Toplumun istisnasız her kesiminden, liyakat esasına göre seçilmiş bilim insanlarından oluşur. Her türlü düşünceye açık özgür bir ortamdır. Bu özellikleriyle toplumun can damarlarından biridir. Her koşulda özenle korunması gerekir. Akademik özgürlük ve ifade özgürlüğü olmadan, adı ne olursa olsun bir üniversitenin varlığından söz edilemez. Öğretim elemanı olmak ise, bol kazançlı diğer işlere sırt çevirip yaşamlarının en güzel yıllarını tam anlamıyla meşakkatli bir eğitim sürecini tamamlamaya hasretmek demektir. Sonrasında, eşlerden-çocuklardan çalınan zaman pahasına, genç beyinlerin bilgi edinmelerine, niteliklerini geliştirmelerine destek olmak için bilimsel bir ortam sağlamaya çalışmak, gece-gündüz demeden araştırmak, yayın yapmak, toplumsal hizmette bulunmak demektir.

Yaşamımın yarım asırdan fazla bir bölümünü çeşitli üniversite ortamlarında geçirdiğim için şanslıyım ve gururluyum. O eşsiz çalışma ortamını bana sağladıkları için, içinde yer aldığım bütün akademik topluluklara ve ülkeme şükran borçluyum. Ama bir o kadar da kaygılı ve itiraf etmeliyim ki, son gelişmeler karşısında kırgın ve tabii ki öfkeliyim. Sesime kulak verir misiniz bilmem ama ülkesini çok seven, onun geleceğinin aydınlık olmasını isteyen bir yurttaş olarak, boynumun borcu olduğu için, bu kıyım a son verin çağrısında bulunuyorum. Haksız-hukuksuz başlatılan bu yanlış uygulamadan bir an önce dönün. Hiçbir suç işlemedikleri halde görevlerinden uzaklaştırılan bütün bilim insanlarını, hak kayıplarını da gidererek, göreve çağırın. Bununla da yetinmeyin, düşünce ve bilimsel araştırma özgürlüklerini güvence altına alın ki, çocuklarımız, torunlarımız ve aslında bütün toplum, meslektaşlarımızın uzun yılların emek ürünü birikimlerinden hiç ama hiç mahrum kalmassın.

FİKRET ŞENSES

Prof. Dr., ODTÜ, İktisat Bölümü, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Eski Üyesi